

ԱՌԱՆՁԻՆ ԴԵՐ ԱՄԵՆ ՏԵՂ 6 ԿՈՊ.
ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԸՆԴՈՒՆԱԾՈՒ ՆԵ Ա-
ՄԵՆ ԼԵՃՈՎՈՎ—1-ին երեսի վրայ տող (պ-
տիւս) 10 կողոյ, Կովկասից դուրս՝ 20 կողոյ, 4 դ-
րեկս 5 կողոյ, Կովկասից դուրս՝ 10 կողոյ:
ԱՊԱՌԻՅ ԵՄԵՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՁԵՆ ԸՆԴՈՒՆԱԾՈՒՄ
Իմբադուրթիւնը բայց է Չ-Ց ժամ., գրաւ-Տնտ-զբ
9-Ց ժ. ցերեկ, և Ց-Ց ժ. երեկ:
ԸՆԴՈՒՆԼՈՒԹԻՒՆԸ ԽՐԲԱԳԻՐ ԿՕՏ՝ ժ. 2-իցև մինչ 3-ը,
—
Սեր Կասթե՛ն Կիփլի՛ս, Редакция Газета „Оризонъ“
Соловьевая ул., № 8, кв. 1, Тел.ф. № 15—57.
Կամ Tiflis (Russie, Caucase), Redaction „Horizon“.

ինչ ուսնակորի է արածս եւ հայ գործիչներին ֆեոմ և որոնք և գանձելի կապան մի հայ կենտրոն, որը հայերը ծառայել և ոչ զգործիչներին» ու նրանց կրթեցին...

Հաղթել ու աշխարհի կենտրոն գտնելու մե նրա կենտրոնում անկարելի լինի առաջնային հարց, որպիսի աշխարհ է ինձ նորի Դ. Ա. Վերնի պէս է մենք որբեր ունենալուց, որ նրա պատճառով սրտ համ չբա փակ սի առ ու փակ դուռը ծծելին: Այս մի սին մտածում է արդեք զարգացած եակ ներթալը: Մաղթարանի հայեր զալիս ենք օգնելու մեր առաջն պետ հայերին գործով. դուք այդտեղ մայրաքաղաքը» նստածները լույս առաւ էք: Փախստականները վհճա ապացուցեց, որ ոչ փողով և ոչ համ նախան աշխատանքով դուք ցանկ ցած օգնել նրանք և միջև այսմ փ

[illegible][illegible]

Մեր «քաջերը» կարօտ չեն ձեր վերաբերմանը, ձեր գովերբն ու ծափերին։ Նրանք ծառայել են և ծառայու են Ազգին և ոչ ձեզ...

Գր. Զախունեան

ցին մեր այսօր նշխան էր պատասխանէ մի հասակ խառնով—էյսանուսնուքիննէ:

Այս է չարքը, բոլոր պատճառների պատճառը, Հայերեն չիմանալը արդարացումն է, ինչպես և հայերեն իմանալը ամեն ինչ էլ, Գարեբեկ է շատ գեղեցիկ իմանալ հայերեն լեզուն և բոլորովին ազատ լինել հայ կենքերի վերաբերմամբ: Անա Գրիգոր Նարեկացին յայտարարում է մէկը մեծագույն բանաստեղծներից, Բայց Թող ասեն մեր հայազէտները՝ քանի՞ նրան են կարգացել նրանք այդ մեծ բանաստեղծից, Կամ թէ՛ շատ է նրանց ծանոթ ներսէն Շնորհալին, այն ժողովրդական վառվռուն բանաստեղծը, որի մասին Բերկասովն սաաց թէ՛ միայն Վերելեն է նրան ծանոթութիւնը քիտում համալսարանին զրականութեան մէջ, Յայտնի է որն է մէկին Կոմիտաս կաթողիկոսականները՝ կամ երբ և իցէ կանգ առնէր է մէկը Յորի վրայ, որի աննման թարգմանին անշուշտ եղել է մի աննման բանաստեղծ:

Վերաբերումները դէպի մեր մտաւոր հարստութիւնները եղել է միշտ աննմանների թիթեմա, անհանդուրժելի արձամարական: Տարիներ տառ ընդ ընտարարակականի ընդհանուր ժողովում ընտնու էր գրեթէ ծրագրելու յայտնեցի կարծիք, որ պէտք չէ զորացնել Հայագիտական բաժինը իմ հակառակորդներից մէկը վեր թողաւ տեղից և հեղանկան ձևով քայքայեց, զէպրինքն մի քիչ Նարեկին: Ամբողջ դարձինք սկսեց ծիծաղել և հետագայ նստեցի ամսեթիւար: Փորձեցէ խօսել մէկի նեա Շնորհալուն ընտրաստեղծական մասին, մի երկուս տուտակ է Աւետուս Լուսինայից կաներգել Ձօղնալ սարսնաց պահակ հուշու... Ձեռ իսկույն կը ծագրեն, ասորցի էր ասեանանն, չէ՞ որ Շնորհալուն ամեն մի տառը եկեղեցական երգ դառել: Գեանքուս շատ անգամ է տօրեացուն անաստեղծութեամբ ծագել մեր էին բանաստեղծութիւնը սրբու պատճառով: Ո՛վ է հարցնել որ մի Նարեկացու, մի Շնորհալուն պէ՛ ժողովրդական բանաստեղծներ է ժողովորդը երբէք չէ ունեցել: Դարբով ժողովորդը չէ՛նցեղ է նրա՛ն սողորը իբրև աղթք, իբրև սրտի հոգանք ամեն օր, կենքեր բոլոր պատճառներից մէջ—նոր միայն, քան 30—40 տարի է ինչ Նարեկացուն Շնորհալուն ճանաչելը դարձաւ մայնություն, արժան է միայն մի քանի Վեպատաստարոք բանաստեղծների: Եկիրիսուով և հայ խոշորագոյն տաղանների վրայից վերցրել արձամարանը, քաղել Սողովրդարք ծափահարում է Նարեկացուն էլ, Շնորհալուն էլ: մենքն էին տրեցուց զորանը Վեպատաստարոք բանաստեղծներն Յուստսրտաց ծիծաղել նորագործ տրեցունների անհուն բազմութեան վրայ:

Վերցնենք միջնադարեան աշխարհաբար բանաստեղծութիւնը: Դա է ժողովորդի ստեղծագործութեան գերգոյն տոտիանն է, ինչպէս սաաց զպախտաբանաստեղծը, Բայց ինչ են արել այդ շրջանն ուսումնասիրել ժողովրդականացնելու համար: Բերկաներին են յայտնի Քուշաները, Նաղաաները, Աղիգորդաները, Առաքել Սիւնեցիները, Կատարցի երգչկացիները, Ո՛ր է նրանց զրականութեան պատմութիւնը և իրտիղ ենք մենք հնթար նրանց մանրանունն ուսումնասիրելիսներին, ինչ ենք արել այդ անցդէմբերը ժողովրդականացնելու համար:

Հայերեն իմանալը, հայերեն զրկարալը դեռ քիչ է, շատ քիչ Գաղտնի է ամենածնը, ամենազրկուորը—սերը: ուսումնասիրելու ընդհակութիւնը:

✓

ՃԱՐՈՒԿ ՄԱՆՈՒԿ

Երգումից Թիֆլիս է եկել իր հմուտ երգչուհի Գալստի Հզարձորը: Գրացի 13 տարեկան Սուխան Ասուհանը:

ՆՍՐԱԳՐԱԿԱՆ

Թիֆլիս, 24 փետրվարի

Վ Ե Ր Ն Ե Ր 2

II

Շուտափոք զինուորներով պետք է ձեռք բերել հայ զինվորական համար անասուն, սերմացու, մշակութեան գործիչներ, արհեստավոր համար զբաղվող, վաճառականի համար վարկ ու հաղորդակցություն միջոցների զինվորական և այլն։ Իսկ այս բոլորը առանց մտածել այդ մասին և շուտ մտածել և լուրջ մտածել Գեղարքունիքի միջոցներ, զինուորի կողմից և լուրջ մտածել Գեղարքունիքի միջոցներ—այդ մեծ հոգսի վրայ է, որ պիտի կենտրոնացնեն իրենց ճիշդը։ Մեր մարմինները անշուշտ, իրենք էլ զինվորական են այդ խնդրի առաջնակարգ ու հրատապ բնույթը և անշուշտ, արդեն ձեռնարկել են որոշ քայլերի։ Ցանկալի է միայն, որ ըստ կարելու արագ շարժվեն և ուժեղ գրավ տան իրենց գործունեության։

Գեղարքունիքի գործի զինվոր, արդեն իսկ ուշ է, որովհետև եթե մարտ ամիսն անցաւ, այնու դեպքում ինչի մասով երկրագործական աշխատանքների մասին։ Թէ ուշանալը—ոչ միայն կորստեան կը մատնենք երկրում գտնուող ժողովուրդը, այլ և անհատներն կը դարձնենք նորերի վերադարձը։

Ամենից առաջ պետք է հոգալ վերադարձողների ճանապարհահամարները, ապա պետք է լիազորներ զրկել յեղեղ ձեռնարկները կազմակերպելու համար։

Միաժամանակ—և այս մասին գրել ենք արդեն, պիտի գրենք շարունակ — Հայաստանի նորանաճ գաղափարներով, կարեն, ինչու, Մուշ, Ախլաթ, Բուլանք, Բաղնիշ, ամեն տեղ պետք է ձեռնարկել ուղևորների աշխատանքներ, փոխել պետք է այն հաղորդակց հայրենակցներին, կանանց ու երեխաներին, որոնք, անշուշտ, պահույն են թիրախների ու բողոքների մէջ։ Հեռագրերը հաղորդում է արդեն, որ Մուշում ու ինչուսում կան 1000-ական փախուստականներ, որ Մուշ են ինչ 160 աստուղցիներ, որոնք, անտարակոյս, թաղանթ են եղել բողոքների մասին։ Դրանք, ի հարկէ, բոլորը չեն. հեռու, Սիւրբի ու այլ բողոքական շրջաններում շատ կը լինի թաղանթ հայերի թիւը։ Գեղարքունիքի բերան հանել և դրա համար պետք են յատուկ կազմակերպութիւններ, զինւած խմբեր։

Կովկաս փոխարքիւն խնդրի այլևս չի դուրս, հարկաւ։ Թիւրքահայտնական այդ ցիւր ու ցան բեկորները պետք է միան իրենց երկրում. հաղորդ անգամ լուսադրոյն է օգնել նրանց հէնց երկրում։ Եթէ—per impossibilis—Միջագետքի թիրաքական ոյժերից օգնութեան գտն փոխելով բանակներ և յետ կանցնեն ուսու դրքի յայտնական ընթացքը, այդ պարագայում կարող էր զեռ վտանգ ապագայ մնացող հայութեան։ Յամենայն դէպս եթէ հարկ լինի փոխարքիւն. այդ բեկորները դէպի աւելի ապահով վայրեր—կայ Բասենը, Ալաշկերտը, Վանը, Բայը Կովկաս բերելը խելացի չէ, նոյնիսկ կարճ ժամանակամիջոցով Կովկասից է, որ հոսանքը պետք է ուղղել կամաց-կամաց դէպի նոր գրաւուած ապահովագոյն վայրերը, ապա լի վերադարձողների ձեռքը բոլոր անհրաժեշտ միջոցներով, երկրի վերաբնակեցման հարցը մեր բոլոր հարցերի նաքնն է ներկայ օրերում։ Նրա առջև պետք է նսեմանան բոլոր միւս մտահոգութիւնները և նրան բաւարար լուծում տալու համար՝ սրտազին կոչ ենք անում հրապարակի վրայ գործող բոլոր մարմիններին, թախանձելով ու պարտաւորելով, որ ամենքը թէ թէ, համերայնաբար, հայրենասիրաբար գնան պրպտելու Հայաստանի ձիւնապատ աւերակները, գնան փաթթելու մեր արինանոս վերքերը...

Ազատել է նա իր ճարտարութեան շնորհիւ։

Նրա պատմելով, դատի հայ ազգաբնակչութիւնը հեռացել է մայրիկ 20-ին, երբ գիւղացիք արդեն վերջացել էին զարնանացանը։ Գաղաթի բնակչութիւնը հեռացել են մէկ ամիս յետոյ, այն էլ մաս մաս, նախ հարուստներին, ապա հասարակ ժողովուրդին։

Ինքը Ստեփանը իր մօր, երեք փոքր եղբայրների և չորեքսոր ընտանիքի հետ էր։ Գնում էին սայլերով, կով ուղեղով, ծանապարհին մի քանի անգամ մոտենալով և յետանցելով յարձակումների ենթարկւելով։ Երբ հասնում են Դեղիս գետը՝ նորից մի յարձակում է լինում։ Այդպիսի ըստական են Ստեփանի չորեքսորը։ Զօրագոր կինը իրեն քարափից գցում է ձորը։ Այդ իրադարձութիւնի մէջ Ստեփանը կորցնում է իր ընտանիքի անդամներին և փախչում։ Նա գտնում է, որ բոլորի գլխին էլ մի փորձանք է դրոււ լողալով անցնում է գետը և երկու շաբաթ թափառելով, խոտ ու տալով, թիւրքի տղայ ձեռնալով գալիս, հանում է երգերը։ Նա յիշում է, որ քաղաքում է ապրում իրենց զրացի մի թիւրքի ամուսնացած աղջկով։ Գտնում է նրա մօտ։ Ընդունում են, պահում են մի առ ժամանակ։ Յետոյ գալիս է այդ կնոջ եղբայրը, որ ապրելու է լինում նոյն չորեքսոր գիւղում և տանում է Ստեփանին գիւղը։ Գիւղում մնում են միայն թիւրքերը։ Այդպիսի մի առ ժամանակ մնալուց յետոյ, Ստեփանը որոշում է գնալ Կոնստանդուպոլիս։ Թիւրք տղայ է ձեռնալ, երբ թիւրք գաղթականի՝ մուսուլմանի որդի՝ զինվորական շաբաթ է փաթառում։ Գտնում է քաղաք և մտնում ծառայութեան մի հարուստ թիւրքի մօտ։ Արդոյ՝ հինգ ամիս ծառայում է և անի թաղում ոչ ոք

չի հասկանում, որ նա հայ է։ Երբեմն միայն իր աղան հարցնելու է եղել, թէ ինչու լինում է։ Նա ազատ պտրտւում։ Տղան էլ միշտ պատասխանում է, որ իրենց գաղափարները զրկում են պէս խոսում։

Երբ ուսները գրաւում են Հասան-Ղալան, երբուր մի թիւրքը սկսում են հեռանալ քաղաքից։ Գրաւումից երկու օր առաջ հեռանում է և Ստեփանի աղան վախի հետ միասին։ Նա թողնում է ամբողջ տունը, պատերին լիով թիւրքը՝ ծառային մնալ և չփախչել։

Երբ ուսները մտնում են քաղաք, զեռ թիւրքերի փախուստը վերջացած չի լինում։ Ստեփանը կարծիքով, թէ ուսները կարող են իրեն միասին եթէ անհետն չալմայով, հանում է փաթթոցը և վազում դէպի կաղանկներ։ Թիւրք փողոցներից անցնելու, հակադրուում է նրա ուղ լինելով։ Յետեւից կրակում են և վերադարձում ձեռքը։ Արիւնք ծորելով, նա հանում է ուսու զօրքերին։ Սրան տանում են, վերքը կապում և առաջարկում են մնալ այն հեռացած թիւրքի տանը։ Եւտ քո տունն է, ասում են։ Բայց Ստեփանը, կորցնելով իր մօրը և եղբայրներին, ուղում է լինել իր հօր մօտ, Թիւրքիւնում։ Վերջապէս իրաւունք է ստանում զայ։ Մի քանի օր Հասան-Ղալայի և Սարիգամիշի հիւանդանոցներում մնալով, մի քանի օր սրտից առաջ աղան հանում է և Թիւրքիւն և այժմ իր հօր մօտ է, որ խոսքերով է մի կարեւոր ընտանիքում, Գոլթեյս-կայա № 19 տան մէջ։

Հայրը այժմ աշխատում է իր հրաշքով ազատուած աղային մի տեղ տալ, որ ապրի և զարդոց գնալ։ Իսկ ինքը վերադառնալու է հայրենիք իր աւերած տունը և ընտանիքը գտնելու համար։

Պ Ա Տ Ե Ր Ա Ղ Մ

Հ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Ն Ե Ր

(ԳՅՏ. ՀՅՈ. ԳՈՐԾ.)

ԳՅՐ. ԿՐԱՄԱՆԱՏՈՐ ԾՏԵՐԻՑ

20 փետրվարի

Արեւմտեան նախա.—Ռիգայի ճակատում մեր արտիլերիան Բաւրի լճի հարաւային կողմը քարուքանդ արաւ թշնամու խրամատները մի մասը։ Ֆրիդրիխ-Հաուզի արեւելեան կողմը նոյնպէս նկատուած է, որ մեր ուժերն աշտ կերպով ընկել են գերմանական լանդշտրիկի խմբերի վերայ։ Եւակուրտող շրջանում, Վեստերի հիւսիս-արեւելեան կողմը, մեր արտիլերիան ցրիւ տեւց գերմանական հետեակ մի զօրամաս և պաշարակիր սայլեր։ Օրդենիլայ և Սուսեյի գետերի միջև մեր զիւրքին մօտեցած գերմանական հետախոյզները ցրիւ եկան մեր հրացանային կրակով։ Դիւնսկի զիւրքի վրայ Իլլուստի մօտ կիւրք ախանային փոսերի համար շարունակուած է։

Կովկասեան նախա.—Մեր զենանոսը նաւատորմի եւանդուն կրակի աջակցութեամբ փետրուարի 20-ի գիշերը գրաւեց Աւսիւնի Սև-ձովի եղբերին, Տրապիզոնից դէպի արեւելք և արագորէն տարածւելով դէպի հարաւ, ստիպեց թիւրքերին ձգել իրենց զիւրքերը։ Ընդ մինչ գիշեր է վերցւած 2 սայլ և 280 զինուոր և յուլած են 2 թնկանթ, հրանթներ, փամփուշտներ ու հրացաններ։ Շարունակելով հետապնդում, մեր զօրամասերը փետրուարի 21-ի առաւօտեան գրաւեցին Մապաւարի գիւղը, որը գտնուում է Հիւսիսային Կովկասի Արիւնի միջև։

ՏԱԿԱՎԱՆ ՊԱՏԵՐԱՆՍ

ՍԵՒԱՍԱԳՈՒ, 22 փետր.—Մեր նաւոր, շարունակելով ուղևորւել ծովաւերը շրջանում, նաւաւոր տեղ թիւրքերին, մեծ կորուստներ են պատճառում նրանց։ Գաղաթի ցամաքային զօրքերը նաւատորմից պաշտպանութեան տակ աշխուրթնում առաջ են անցնում։

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ՈՒՋԱՄԱՐԵՍ

ՊԱՐԻՉ, 21 փետր.—Երեկոյան պաշտոնական հաղորդագրութիւն։ Սուստանից հիւսիս մեր մարտիկները ուղևորուած էին թշնամու դաշտային արեւմտեան կողմը։ Արգանցները մեր արտիլերիան ուղևորուած էր գերմանական դաշտային արեւմտեան կողմը։ Ինչպիսիք ճանապարհի մօտ, Հազարադէպի և Գոթեյիլդէպի հիւսիս վերջինց հիւսիս շարունակուած էր կատակ թնկանթի մասնակի և Դուստի բերդի միջև։ Սակայն այդ շրջանում թշնամին չկրկնեց զորքերը։ Դուստին գիւղում ոչ մի փոփոխութիւն չկատարուեց։ Մինք ըստ առաջինի գրաւում ենք անմիջական կերպով նրա կից վայրը։ Վարդովից դէպի արեւելք գտնուող անտառում գերմանացիների արած յարձակումը մեր առաջապահ զիւրքերի վրայ, առաջապահ վանեց։ Վերջում ստիպել էր ուժեղութեամբ թնկանթի մօտ։ Մերն իր լուծումով։ Ընդհանրապէս մեր արտիլերիան և անհնար զորքունեութիւնը ցոյց տեւց ամբողջ ճակատի վրայ և ի միջի այլոց ուղևորուած էր ճանապարհին դէպի հիւսիս, մօտաւ անտառի և Լուսմանի մօտ։ Մեր մի աւերուած անհնար զիւրքի մի քանի հազար ձգեց հիւսիս։ Մերն իր լուծումով։

Թիւրքերի անհնար զիւրքերի վրայ, առաջապահ վանեց։ Վերջում ստիպել էր ուժեղութեամբ թնկանթի մօտ։ Մերն իր լուծումով։ Ընդհանրապէս մեր արտիլերիան և անհնար զորքունեութիւնը ցոյց տեւց ամբողջ ճակատի վրայ և ի միջի այլոց ուղևորուած էր ճանապարհին դէպի հիւսիս, մօտաւ անտառի և Լուսմանի մօտ։ Մեր մի աւերուած անհնար զիւրքի մի քանի հազար ձգեց հիւսիս։ Մերն իր լուծումով։

ՊԱՐԻՉ, 21 փետր.—Հասարակ զօրքունեութիւնը հաղորդում է։ Վերջինի մօտ գործիւնք մնում է նոյնը—կատարելու պահանջները։ Դուստինի

շրջանն առաջապահ կենտրոնական առաքական է կազմում թշնամու ճիւղերի, որ շարունակուած է կատարողին աշխատել, մեր ձեռքից խլելու այդ գիւղը՝ առանց կարողանալու մեզ դուրս հանելու դրան անմիջականորէն կից վայրեր։ Գերմանացիները խոյանք ընկել է հիւս մեծ տարածութիւն։ Այսպէս, նրանց արտիլերիան անընդհատ կրակում է ֆրանսիական զիւրքը։ Առանձնապէս Գոթեյիլդէպի անտառի և Դուստի բերդի միջև. սակայն նրանց ճիւղերը մնում են ապարդիւն։ Թշնամու համար առաջնային թնկանթի անհնար զիւրքերը, նոյն իսկ մի կէտում, արգաւանցում է ֆրանսիացի զինուորների յոյսը, որ նրանք կը կարողանան թշնամու գրոհը կանգնել։

Հ Ե Ռ Ա Ս Տ Ա Ն

Գիւնիւ, 22 փետր.—Գաղափարական հաղորդում է, որ կատարական զօրքերը յետ են խլել Սիւսուֆուն։

ՄՈՒԿ ԿՐԱՆ

ԼՄԻՆ, 22 փետր.—Լոյսին հաղորդում են, որ անգլիական Մադուն-դա շրջանում խորտակուած է նաւատիւնը աղաւաւ են։

ԼՄԻՆ, 22 փետր.—Անգլիական Ռոստեր շրջանում ընկնում է նաւատիւնը աղաւաւ են։

ՕԿԱՅԻ ՊԱՏԵՐԱՆՍ

ԼՄԻՆ, 22 փետր.—Գաղափարական հաղորդում է, որ թշնամու 2 ցեղապիւն իրարից դիւրեւ թուկ են Անգլիայի հիւսիս-արեւելեան ծովափին և մի քանի սուզ են նետել, որոնք ծովն են ընկել ափի մօտ։ Միջև այժմ տեղեկութիւններ չեն ստացուած, թէ ուսուցիչը որք է վնաս պատճառել նա արեւելք։

ԼՄԻՆ, 22 փետր.—Զինուորական միւստուրութիւնը հաղորդում է. ենթադրում են, որ երեկուց օդային արշաւաններն մասնակցում էին 3 ցեղապիւններին։ Հասնելով ափին, օդանաւերն բաժանեցին զանազան ուղղութիւններով։ Դուստի թիւրք խաբուսն ընդթիւ, թշնամու օդանաւերը, ինչպէս երևում է, վտանգ չէին այն վայրի մօտին, որի վրայ թռչում էին։ Օդանաւերը թաւն Իրիկլիւրի, Իրիկլիւրի, Իրիկլիւրի, Գիւնիւստի, Գիւնիւստի, Լուսմանի, Լուսմանի և Գիւնիւստի մօտ։ Միջև այժմ պարզել է, որ սպանուած են 3 տղամարդ, 4 կանայք և 5 երեխաներ։ Վերադարձում են 33 ձողի, ընդհանր է մի քանի չէնք, մասամբ առաւել աւերուած։ Վերանաւերն մի բրիգադով և մի անկիւնաց։

ԴՈՒՍԱՍԱՆ

ԳԵՏՈՒՄԻՆ, 22 փետր.—Թագաւոր Գայրը Բարձրագոյն հաճեց Կովկասեան բանակի հրամանատար ինֆանտերիայի գնդաւոր Իւլիսիւնի շնորհիւ ու Գեղարքունիքի 2-րդ ստորաբանի շնորհիւ ի վարձատրութիւն բացառիկ պայմաններում իր կատարած փառաւոր մարտական այն գործողութեան համար, որը պատկան Դեւ-Բոյնուրի զիւրքի և Երզրումի բերդի առաւել։

Թիւրքերը անհնար զիւրքերի վրայ, առաջապահ վանեց։ Վերջում ստիպել էր ուժեղութեամբ թնկանթի մօտ։ Մերն իր լուծումով։ Ընդհանրապէս մեր արտիլերիան և անհնար զորքունեութիւնը ցոյց տեւց ամբողջ ճակատի վրայ և ի միջի այլոց ուղևորուած էր ճանապարհին դէպի հիւսիս, մօտաւ անտառի և Լուսմանի մօտ։ Մեր մի աւերուած անհնար զիւրքի մի քանի հազար ձգեց հիւսիս։ Մերն իր լուծումով։

ՊԱՐԻՉ, 21 փետր.—Հասարակ զօրքունեութիւնը հաղորդում է։ Վերջինի մօտ գործիւնք մնում է նոյնը—կատարելու պահանջները։ Դուստինի

շրջանն առաջապահ կենտրոնական առաքական է կազմում թշնամու ճիւղերի, որ շարունակուած է կատարողին աշխատել, մեր ձեռքից խլելու այդ գիւղը՝ առանց կարողանալու մեզ դուրս հանելու դրան անմիջականորէն կից վայրեր։ Գերմանացիները խոյանք ընկել է հիւս մեծ տարածութիւն։ Այսպէս, նրանց արտիլերիան անընդհատ կրակում է ֆրանսիական զիւրքը։ Առանձնապէս Գոթեյիլդէպի անտառի և Դուստի բերդի միջև. սակայն նրանց ճիւղերը մնում են ապարդիւն։ Թշնամու համար առաջնային թնկանթի անհնար զիւրքերը, նոյն իսկ մի կէտում, արգաւանցում է ֆրանսիացի զինուորների յոյսը, որ նրանք կը կարողանան թշնամու գրոհը կանգնել։

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՌԻՏԻՆ

ՄԻ ԳԵՆԵՏԻԿ ԱՌԱՋԱՐԿ

(Նախկին Կոնստանդուպոլիս)

Կարգացի շարժումներն № 36-ում Վերադառնալով Բիւրոսի անհրաժեշտութեան մասին ազգային հիմնարկութիւնների վերաբերմամբ։ Յիւրաք, մի գեղեցիկ առաջարկ, որ պիտի ազատե ազգային հիմնարկութիւնները իրենց կենանք մաշող հասարակական գործիչներին զօրի յարձակումներով։

Երկուսով ժողովրդի զանազան խաւերի հետ, յաճախ լսել եմ անմիտ ասու-կուէ-ներ հասարակական հիմնարկութիւններում աշխատող այս կամ այն անձի վերաբերմամբ։ Այդպիսիներն միշտ պատասխանել եմ, որ հիմնարկութիւններում իրենց կենանք մաշող հասարակական գործիչներին զօրի յարձակումներով։

հարկութիւնները լինելով հասարակական հիմնարկութիւններում իրաւունք ունի մտնել այդ հիմնարկութիւններին մէջ, ծանօթանալ մօտիկից նրանց գործունեութեան հետ և ընդհանրապէս ամեն մի սխալ ընթացքը շարունակել իր գեղեցիկ առաջարկութեան հետ միասին չի թողնում զաւանգործող անանկ այն փափկասուն հիւսնեմիւն, որոնք մոռացած հանդիստ կենանք, ընտանիքը և սեփական շահերը, ծառայում են և աշխատում այն հիմնարկութիւններում, ուր այդ տիկիներն շնորհիւ շարժողութեան անհնար կենանք ինքն ինքի օրական աշխատավարձ և ստանում 1-ից մինչև 3 աւարի։ Բայց զրանից, նրա երեխաները պատասպարուած են նոյն հիմնարկութեան զարգացման, որպէս շնորհիւ, արհեստանոցներում և այլն։ Եւանգործող չեն կարող անանկ այն տիկիները, որոնք երբեմն զոհում են իրենց սեփական միջոցները, որպէսզի ծածկեն իրենց հիմնարկութեան, զարգացման, որպէսզի շարունակեն իրենց և արհեստանոցների անգին զեֆիցիւրը և եթէ այդ հապառակով երբեմն մի ներկայացում են աւարի և մի տոմսով առաւարում, շատերը արհամարհողով երեխաները չունեն տալիս, կամ տոմսակի գինը տարիներով ապահով և վերջի վերջոյ չվճարած թողնում։

Այո, փուշ և տատակ է հասարակական գործիչի ապագայը...

Սակայն, այսպէս թէլ աշխատել շատ ցանկալի էր իրագործուած անանկ շարժողութեան գեղեցիկ առաջարկը։ Վերադառնալով իր օրոք-ի իրագործումը շարժական ցանկալի է։

Մի փափկասուն հիւսնեմ

Խմբագրութեան կողմից.—Յօդագրողը սխալ է հասկացել զաւանգործող բառը։ Մենք բնա չենք ասում, թէ ընկերութեան մէջ կայ որեւէ գեղեցիկ և բնա կապակի չենք ենթադրում այդ ընկերութեան անդամների վարկը։ Ընդհանրապէս, Մ.Մ. ընկերութեան եղանակի մէջ ամենից աւելի մօտ է հայ աշխատատեղիներում։ Սակայն մենք կանցնել ենք աւել, որ գործատուով կարճատեւ կանանց, ընկերութեան աւելի ցած է վարձատրում երանք, քան կարելի է, ի նկատի առնելով պատերազմի գինը։ Ընկերութեան այդ յաւելումը, ի հարկէ, զօրաւորում է լուսնապաշտի համար։ Բայց այդ էլ ծայրայեղութիւնը չպետք է հասցնել։ Բարեգործութիւնը բարեգործական միջոցներով պետք է անի։ Կար անող կանանք ընկերութեան կողմից լուսնապաշտը պարզել իր աշխատատեղիներում գործունեութեան կը լինել երեքամսուան հրատարակել թէ ինչ գինով է նա վերցնում պատերազմի և ինչ գինով է աւելի կարողանալու։ Այդ գեղեցիկ ընկերութեան վարկը շատ էր բարձրաւոր։ Մենք կը փախնել, որ նա շատ աւելի լուսնապաշտում քան մասնաւոր իւր նորոգները։

Խմբագրութեան կողմից.—Յօդագրողը սխալ է հասկացել զաւանգործող բառը։ Մենք բնա չենք ասում, թէ ընկերութեան մէջ կայ որեւէ գեղեցիկ և բնա կապակի չենք ենթադրում այդ ընկերութեան անդամների վարկը։ Ընդհանրապէս, Մ.Մ. ընկերութեան եղանակի մէջ ամենից աւելի մօտ է հայ աշխատատեղիներում։ Սակայն մենք կանցնել ենք աւել, որ գործատուով կարճատեւ կանանց, ընկերութեան աւելի ցած է վարձատրում երանք, քան կարելի է, ի նկատի առնելով պատերազմի գինը։ Ընկեր

[illegible]

исъ-Меликовская ул. № 22.